

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА

Кафедра міжнародних економічних відносин

КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

з дисципліни
«ВАЛЮТНІ ОПЕРАЦІЇ»

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 0302 Міжнародні відносини

спеціальність (напрямок) 6.030203 – Міжнародні економічні відносини

освітня програма Міжнародні економічні відносини

спеціалізація _____

вид дисципліни обов'язкова

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Укладач: к.е.н., доц. Шуба М. В.

1. Навчальний контент:

Розділ 1. Валюта і валютний курс.

Тема 1. Поняття валюти.

Сутність валюти.

Паритет валюти.

Види та класифікації валют.

Резервна валюта.

Кошик валют.

Тема 2. Валютний курс.

Загальна характеристика валютного курсу.

Види і форми валютних курсів.

Способи курсоутворення в міжнародній практиці.

Фактори, що впливають на курси валют.

Режими валютних курсів.

Курс покупця та курс продавця.

Кросс-курси та їх розрахунки.

Розділ 2. Валютний ринок: сутність, структура, особливості.

Тема 3. Валютний ринок і його структура.

Поняття та призначення валютного ринку.

Види валютних ринків.

Види операцій на валютних ринках.

Котирування валют.

Валютна позиція валютного оператора та принципи її регулювання.

Поняття валютного ризику, який супроводжує валютні операції.

Класифікація валютних ризиків.

Загальні підходи до управління валютними ризиками.

Міжбанківський валютний ринок та валютна біржа.

Ринок FOREX.

Технічний та фундаментальний аналіз на ринку FOREX.

Тема 4. Причини появи та механізм функціонування міжнародного валютного ринку.

Міжнародні, регіональні та національні валютні ринки.

Об'єктивна необхідність та економічна сутність міжнародного валютного ринку.

Призначення, місце та роль міжнародного валютного ринку у сучасній світогосподарській системі.

Учасники міжнародного валютного ринку.

Розділ 3. Валютні операції.

Тема 5. Валютні операції та їх класифікація.

Поняття та види валютних операцій.

Поточні торговельні і неторговельні валютні операції.

Класифікація валютних операцій банків.

Тема 6. Валютні операції з негайною поставкою.

Конверсійні операції на валютному ринку спот.

Види та цілі конверсійних операцій.

Валютні угоди тод, том та спот.

Курс спот та фактори, що впливають на його величину.
Практика укладання угод на ринку поточних конверсійних операцій.

Тема 7. Термінові валютні операції.
Валютні операції на строковому ринку.
Сутність, цілі і види форвардних контрактів.
Форвардний курс, принципи його формування, особливості та фактори, що впливають на його динаміку.
Операції з валютними ф'ючерсами.
Особливості функціонування ф'ючерсного ринку.
Відмінності ф'ючерсів від форвардів.
Операції із опціонами на валюту.
Види валютних опціонів.

Тема 8. Валютні операції своп.
Валютні свопи та практика укладання угод своп.
Види валютних свопів.
Цілі використання валютних свопів.
Процентні свопи, їх види та характеристика.

Тема 9. Порядок проведення операцій з готівковою і безготівковою іноземною валютою.
Порядок організації та здійснення валютно-обмінних операцій на території України.
Порядок провезення валютних цінностей через кордон України.
Порядок та умови торгівлі іноземною валютою на міжбанківському валютному ринку України та на міжнародних валютних ринках.
Характеристика банківських рахунків в іноземній валюті.
Особливості відкриття і ведення поточних рахунків в іноземній валюті.

Розділ 4. Валютний ринок України.

Тема 10. Учасники валютного ринку в Україні.
Національний банк України, уповноваженні комерційні банки та фінансові установи, резиденти та нерезиденти.
Вимоги, що висуваються до учасників валютного ринку України.
Тема 11. Класифікація валютних операцій, що здійснюються в Україні.
Структура валютного ринку України.
Особливості організації валютних ринків в Україні.
Поняття «валютні цінності, національна та іноземна валюта, розрахункові документи та монетарні метали» згідно валютного законодавства України.
Конверсійні операції та кореспондентські відносини з іноземними банками.
Тема 12. Регулювання валютних операцій.
Поняття державного валютного регулювання і його значення.
Національні органи валютного регулювання.
Види валютного регулювання (пряме і непряме).
Методи валютного регулювання в Україні.
Валютні обмеження і практика їх застосування в Україні і в світі.

2. Плани практичних (семінарських) занять, завдання для лабораторних робіт, самостійної роботи:

Розділ 1. Валюта і валютний курс.

Тема 1. Поняття валюти (семінар-дискусія).
Кількість годин: 1 година

Питання для обговорення:

Види та класифікації валют.

Тема 2. Валютний курс (семінар-дискусія).

Кількість годин: 1 година

Питання для обговорення:

Фактори, що впливають на курси валют.

Розділ 2. Валютний ринок: сутність, структура, особливості.

Тема 3. Валютний ринок і його структура (семінар).

Кількість годин: 2 години

Питання для обговорення:

Загальні підходи до управління валютними ризиками.

Завдання:

Вирішення завдань по розрахунку кросс-курсів.

Тема 4. Причини появи та механізм функціонування міжнародного валютного ринку (семінар).

Кількість годин: 2 години

Питання для обговорення:

Охарактеризувати учасників міжнародного валютного ринку; призначення, місце та роль міжнародного валютного ринку у сучасній світогосподарській системі.

Розділ 3. Валютні операції.

Тема 5. Валютні операції та їх класифікація (семінар-дискусія).

Кількість годин: 1 година

Питання для обговорення:

Класифікація валютних операцій банків.

Тема 6. Валютні операції з негайною поставкою (семінар-дискусія).

Кількість годин: 1 година

Питання для обговорення:

Проаналізувати практику укладання угод на ринку поточних конверсійних операцій

Тема 7. Термінові валютні операції (семінар-дискусія).

Кількість годин: 1 година

Питання для обговорення:

Визначити та проаналізувати відмінності ф'ючерсів від форвардів.

Тема 8. Валютні операції своп (семінар-дискусія).

Кількість годин: 1 година

Питання для обговорення:

Розглянути та систематизувати цілі використання валютних свопів.

Тема 9. Порядок проведення операцій з готівковою і безготівковою іноземною валютою (семінар-дискусія).

Кількість годин: 2 години

Питання для обговорення:

Розглянути та проаналізувати порядок та умови торгівлі іноземною валютою на міжбанківському валютному ринку України та на міжнародних валютних ринках.

Розділ 4. Валютний ринок України.

Тема 10. Учасники валютного ринку в Україні (семінар).

Кількість годин: 1 година

Питання для обговорення:

Проаналізувати вимоги, що висуваються до учасників валютного ринку України

Тема 11. Класифікація валютних операцій, що здійснюються в Україні (семінар-дискусія).

Кількість годин: 1 година

Питання для обговорення:

Визначити особливості організації валютних ринків в Україні

Тема 12. Регулювання валютних операцій (семінар).

Кількість годин: 2 години

Питання для обговорення:

Розглянути та охарактеризувати валютні обмеження і практику їх застосування в Україні і в світі.

Тематичний план самостійної роботи студента з розділу 1 «Валюта і валютний курс»

№ теми	Тема	Кільк. год.
1	Тема 1. Поняття валюти. З метою підготовки до практичного заняття та екзамену опрацювати лекційний матеріал та додаткову літературу за темою.	4
2	Тема 2. Валютний курс. Опрацювання додаткової рекомендованої літератури за темою з метою підготовки до підсумкового семестрового контролю.	4
	Разом	8

Тематичний план самостійної роботи студента з розділу 2 «Валютний ринок: сутність, структура, особливості»

№ теми	Тема	Кільк. год.
3	Тема 3. Валютний ринок і його структура. Опрацювання лекційного матеріалу, додаткової рекомендованої літератури за темою з метою підготовки до підсумкового семестрового контролю.	4
4	Тема 4. Причини появи та механізм функціонування міжнародного валютного ринку. З метою підготовки до практичного заняття та екзамену опрацювати лекційний матеріал та додаткову літературу за темою.	4
	Разом	8

Тематичний план самостійної роботи студента з розділу 3 «Валютні операції»

№ теми	Тема	Кільк. год.
1	Тема 5. Валютні операції та їх класифікація. Підготовка до семінарського заняття та поточної контрольної роботи.	5
2	Тема 6. Валютні операції з негайною поставкою. Опрацювання лекційного матеріалу, додаткової рекомендованої літератури за темою з метою підготовки до підсумкового семестрового контролю	5
	Тема 7. Термінові валютні операції. Опрацювання додаткової рекомендованої літератури за темою з метою підготовки до підсумкового семестрового контролю.	5

	Тема 8. Валютні операції своп. З метою підготовки до практичного заняття та екзамену опрацювати лекційний матеріал та додаткову літературу за темою.	5
	Тема 9. Порядок проведення операцій з готівковою і безготівковою іноземною валютою. Опрацювання додаткової рекомендованої літератури за темою з метою підготовки до підсумкового семестрового контролю.	4
	Разом	24

Тематичний план самостійної роботи студента з розділу 4 «Валютний ринок України»

№ теми	Тема	Кільк. год.
1	Тема 10. Учасники валютного ринку в Україні. З метою підготовки до практичного заняття та екзамену опрацювати лекційний матеріал та додаткову літературу за темою.	6
2	Тема 11. Класифікація валютних операцій, що здійснюються в Україні. Опрацювання лекційного матеріалу, додаткової рекомендованої літератури за темою з метою підготовки до підсумкового семестрового контролю.	6
	Тема 12. Регулювання валютних операцій. З метою підготовки до практичного заняття та екзамену опрацювати лекційний матеріал та додаткову літературу за темою.	6
	Разом	18

3. Питання, задачі, завдання або кейси для поточного та підсумкового контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти, для контрольних робіт, передбачених навчальним планом, післятестатійного моніторингу набутих знань і вмінь з навчальної дисципліни:

Типові питання до екзамену з дисципліни «Валютні операції»

1. Сутність валюти.
2. Паритет валюти.
3. Види та класифікації валют.
4. Резервна валюта.
5. Кошик валют.
6. Загальна характеристика валютного курсу.
7. Види і форми валютних курсів.
8. Способи курсоутворення в міжнародній практиці.
9. Фактори, що впливають на курси валют.
10. Режим валютних курсів.
11. Поняття та призначення валютного ринку.
12. Види валютних ринків.
13. Види операцій на валютних ринках.
14. Котирування валют.
15. Курси покупця і продавця.
16. Крос-курси та їх розрахунки.
17. Валютна позиція валютного оператора та принципи її регулювання.
18. Поняття валютного ризику, який супроводжує валютні операції; класифікація валютних ризиків.
19. Загальні підходи до управління валютними ризиками.
20. Міжбанківський валютний ринок та валютна біржа.
21. Ринок FOREX.
22. Технічний аналіз на ринку FOREX.

23. Фундаментальний аналіз на ринку FOREX.
24. Міжнародні, регіональні та національні валютні ринки.
25. Роль міжнародного валютного ринку у сучасній світогосподарській системі.
26. Учасники міжнародного валютного ринку.
27. Поняття та види валютних операцій.
28. Поточні торговельні і неторговельні валютні операції.
29. Класифікація валютних операцій банків.
30. Конверсійні операції на валютному ринку спот.
31. Види та цілі конверсійних операцій.
32. Валютні угоди тод, том та спот.
33. Курс спот та фактори, що впливають на його величину.
34. Практика укладання угод на ринку поточних конверсійних операцій.
35. Валютні операції на строковому ринку.
36. Сутність, цілі і види форвардних контрактів.
37. Принципи формування форвардного курсу.
38. Особливості та фактори, що впливають на динаміку форвардного курсу.
39. Операції з валютними ф'ючерсами.
40. Особливості функціонування ф'ючерсного ринку.
41. Відмінності ф'ючерсів від форвардів.
42. Операції із опціонами на валюту.
43. Види валютних опціонів.
44. Валютні свопи та практика укладання угод своп.
45. Види валютних свопів.
46. Цілі використання валютних свопів.
47. Порядок організації та здійснення валютно-обмінних операцій на території України.
48. Учасники валютного ринку в Україні.
49. Структура та особливості валютного ринку України.
50. Поняття державного валютного регулювання і його значення.
51. Види валютного регулювання (пряме і непряме).
52. Методи валютного регулювання в Україні.
53. Валютні обмеження і практика їх застосування в Україні.

4.Завдання семестрових екзаменів (письмових залікових робіт): Приклад екзаменаційного білету

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

1. Сутність валюти (10 балів).
2. Що таке резервна валюта? Назвіть основні переваги для країни-емітента резервної валюти? (10 балів).
3. Тести (20 тестових завдань x 1 бал).

Відповідь: 1. Згідно з визначення НБУ, валюта – грошові знаки держав, що застосовуються в розрахунках. Валюта – це не новий вид грошей, а особливий спосіб їхнього функціонування, коли національні гроші опосередковують міжнародні торгові і кредитні відносини. Таким чином, гроші, які використовуються в міжнародних економічних відносинах, стають валютою.

2. Резервна валюта – іноземна валюта, в якій центральні банки інших держав накопичують і зберігають резерви для міжнародних розрахунків за зовнішньоторговельними операціями та іноземними інвестиціями. Резервна валюта може служити базою визначення валютного паритету і валютного курсу для інших країн. Сьогодні резервною валютою є: долар США, євро, японська ієна, китайський юань, фунт стерлінгів, швейцарський франк, австралійський долар, канадський долар.

Статус резервної валюти дає наступні переваги країні-емітенту: можливість покривати дефіцит платіжного балансу національною валютою, сприяти зміцненню позицій національних експортерів в конкурентній боротьбі на світовому ринку.